

stoji ne samo kao etnokulturno nasljeđe već i kao aktivan socijalan proces, opravdana je ambicija autora da s obnovljenim osjećajem pristupe onome što je bilo osnovna komponenta bugarske kulture kroz stoljeća.

Veoma opširno i cjelovito su razrađene teme o obredu i obrednoj umjetnosti, o obiteljskim obredima, prinošenju žrtava, oplakivanju pokojnika, o ukrašavanju obrednog kruha i uskršnjih jaja i dr.

U prvom tekstu Todor Iv. Živkov objašnjava obred i obrednu umjetnost na razini teorije folklora. Obrednost se najčešće promatra kao veza pojmova tradicija, običaj i praznik. Oni sadržavaju opće forme i karakteristike. Svadba, na primjer, određena je kao običaj, kao obred i kao praznik. Govori o tradicionalnoj i suvremenoj svadbi. Dalje, o obrednom i običajnom sistemu, o prazničnom sistemu, o folklornoj tradiciji kao sistemu itd. I sve to samo iz pozicije etnografije i folkloristike. Analizira i proces realizacije religioznih ideja, kultura, tj. obredno djelovanje pravoslavne crkve. »Socijalna realizacija čovjeka izražena je, s jedne strane, usvajanjem nakupljenog društvenog iskustva, i s druge, kultura je otvoreni sistem koji dopušta stvaranje i socijalizaciju novih vrijednosti. To je živa dijalektika kulturnog procesa koja nestaje u teorijskim postavkama koje se oslanjaju samo na jednu ili samo na drugu stranu. Kulturna tradicija je srž toga procesa.«

Nekoliko tekstova govori o ulozi nošnje u obredima. (Ganka Mihajlova: »Kostim u bugarskoj obrednosti«; Georg Kraev: »Obredno travestiranje u bugarskim krajevima u toku zime«). Ivan Mazarov piše o pronađenom trakijskom šljemu iz Kocofenešta na kome je predstavljeno prinošenje žrtve ovna. Zanimljivi su i tekstovi o kompoziciji slika na obrednom kruhu na Badnjak (Stanka Janeva) i o bojenju i ukrašavanju uskršnjih jaja u Bugarskoj (Ljubomir Mikov). Sve je popraćeno

velikim brojem ilustracija kao i notnim zapisima obrednih pjesama.

Dijana Mihajlova

Folklor i istorija, Problemi na b'lgarskija folklor, Tom šesti, Otvoreni redaktor **Pet'r Dinekov**, Izdatelstvo na B'lgarskata akademija na naukite, Sofija 1982, 292 str.

U ovom, VI svesku biblioteke »Problemi bugarskog folklora« sadržani su tekstovi i znanstveni radovi koji su bili izneseni na V nacionalnom simpoziju o problemima bugarskog folklora, održanom u Jambolu od 19. do 21. travnja 1979. Naslov ovoga sveska »Folklor i istorija« bio je osnovna tema simpozija. Osim bugarskih autora, tu su i radovi znanstvenika — sudionika na Simpoziju, iz Sovjetskog Saveza, Poljske, CSSR i Njemačke Demokratske Republike.

Kako se Simpozij održavao u Jambolu, to se velik broj tekstova odnosi na folklorni razvoj toga kraja: o narodnim praznicima »koleda« i »lazara« u Jambolskom kraju, o enovdenskim pjesmama i naricanjima (Enovden — dan rođenja Ivana Krstitelja), o obrednom kruhu, obrednim tradicijskim narodnim nošnjama i dr. Ostali naslovi razmatraju raznovrsne folklorne teme, iz bugarskog folklornog razvoja, o bugarskoj i općoj folklornoj povijesti.

U svom uvodnom tekstu autor i direktor Instituta za folklor Petr Dinekov daje opći pregled problematike o odnosu folklora i povijesti. Njegov osnovni zaključak je: »historičnost folklora je neosporna. Po bilo kojim unutrašnjim zakonima da se razvija (jedan od najbitnijih je žanrovska transformacija), folklor ne prestaje biti izraz historijskog djelovanja, izraz narodne sudbine i narodnog duha, narodnih težnji i ideala kroz stoljeća, dakle, ne prestaje biti blistava svjedodžba o neprekidnoj stvaralačkoj djelatnosti naroda.«

Dijana Mihajlova